

UCHWAŁA NR XXIX/364/2020
RADY MIASTA MARKI

z dnia 30 grudnia 2020 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Marki na 2021 rok.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i 1378) art. 4¹ ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 oraz z 2020 r. poz. 1492) Rada Miasta Marki działając z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość, zgodnie z art. 15 zzz ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1842, 2112, 2123 i 2157 i 2255), uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Marki na 2021 rok w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Marki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

Wiceprzewodniczący
Rady Miasta Marki

Andrzej Rostek

Załącznik do uchwały Nr XXIX/364/2020
Rady Miasta Marki
z dnia 30 grudnia 2020 r.

**Program Profilaktyki
i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania
Narkomanii dla Miasta
Marki na 2021 rok**

Spis treści

Wstęp	3
1. Postanowienia ogólne.....	4
1.1 Podstawa prawna.	5
2. Diagnoza problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i alkoholu.	6
2.1 Sytuacja demograficzna.....	6
2.2 Spożycie alkoholu i stan realizacji zadań	6
2.3 Przesłębpczość pod wpływem alkoholu i narkotyków	7
2.4 Pomoc społeczna.....	8
2.5 Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	8
2.6 Dostępność napojów alkoholowych.....	8
2.7 Diagnoza zagrożeń społecznych	9
3. Stan realizacji zadań profilaktycznych.....	13
3.1 Realizacja celów Programu z 2020 roku i osiągnięte wskaźniki.....	15
4. Cel główny i cele szczegółowe programu.....	16
5. Okres realizacji i źródła finansowania.....	24
6. Zasady wynagradzania członków GKRPA	24
7. Realizatorzy Gminnego Programu	25
8. Monitoring i ocena Programu.....	26

Wstęp

Ustawa o zdrowiu publicznym, która weszła w życie w 2015 roku, wprowadziła zadania z zakresu zdrowia publicznego oraz zasady ich finansowania, wskazując jednocześnie wśród realizatorów jednostki samorządu terytorialnego. Dokumentem, który wskazuje konkretne zadania dla samorządów, jest Narodowy Program Zdrowia (NPZ) na lata 2016 – 2020. Ustawa o zdrowiu publicznym w art. 19 pkt 4 wprowadziła zmiany do ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, m.in. art. 4¹ ust. 2 otrzymał brzmienie: "Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia".

Cele operacyjne określone w Narodowym Programie Zdrowia (NPZ) mają pomóc w osiągnięciu celu nadrzędnego: "by Polacy żyli dłużej i w jak najlepszym zdrowiu". Zdrowie społeczeństwa zależy od wielu czynników, ale najważniejsze z nich to postawy i zachowania, które składają się na styl życia. To nasze wybory dotyczące sposobu odżywiania, nadużywania alkoholu, palenia papierosów, zażywania narkotyków oraz aktywności fizycznej (lub jej braku) wpływają na to, jak często chorujemy i na co. Jeśli są niewłaściwe, zwiększają ryzyko przedwczesnych zgonów.

Używanie, w tym używanie szkodliwe i nadużywanie alkoholu i narkotyków powoduje szkody zdrowotne i społeczne w postaci m.in. naruszenia porządku publicznego, przestępczości, wypadków samochodowych, przemocy w rodzinie, ubóstwa i bezrobocia. Problemy związane z alkoholem powodują także wysokie koszty ekonomiczne ponoszone przez państwo. Koniecznym staje się podejmowanie działań zmierzających do ograniczania popytu i podaży tych środków, działań oraz realizacja zadań mających na celu redukcję szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania substancji psychoaktywnych. Szczególnie istotne jest, aby działania takie podejmowane były już na poziomie lokalnym.

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Marki na 2021 rok (dalej Program) jest jednym z elementów zmierzających do osiągnięcia celów określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Marki na lata 2016-2021 przyjętej Uchwałą Rady Miasta Marki Nr XXIX/220/2016 z dnia 09 czerwca 2016 roku, poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości społeczeństwa oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych i terapeutycznych. Program uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia. Jednostce samorządu terytorialnego przypisano następujące zadania:

- promocję zdrowia: edukację zdrowotną, szkolenie kadr, zadania regulacyjne i zapewnienie skutecznego egzekwowania przepisów prawa;
- profilaktykę: profilaktykę uniwersalną, profilaktykę selektywną, profilaktykę wskazującą;

- redukcję szkód, rehabilitację (readaptacja, reintegracja) zdrowotną, społeczną i zawodową.

Budowanie w mieście Marki spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień, opiera się na systemowym i konsekwentnym wdrażaniu programów profilaktycznych i terapeutycznych we współpracy z różnymi środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie. Działania te odzwierciedla niniejszy Program, który w sposób kompleksowy podejmuje problemy dotyczące uzależnień od napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych, w tym także nowych substancji psychoaktywnych tzw. „dopalaczy” oraz przemocy związanej z uzależnieniem.

1. Postanowienia ogólne

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Marki na 2021 rok określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Program będzie stanowił kontynuację poprzedniego Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Marki na 2020 rok, a także zostaną pogłębione w nim niektóre zadania lub wskazane zupełnie nowe działania konieczne do realizacji z uwagi na wyniki przeprowadzonej diagnozy.

Ilekrót w programie jest mowa o:

- Programie – należy przez to rozumieć Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Marki na 2021 rok;
- Gminnej Komisji/GKRPA - należy przez to rozumieć Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Markach;
- OPS – należy przez to rozumieć Ośrodek Pomocy Społecznej w Markach.
- KBPN – Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii
- ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji
- EDDRA – Europejski program gromadzący
- PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- NPZ – Narodowy Program Zdrowia;
- CIS – Centrum Integracji Społecznej w Markach,
- Programach rekomendowanych – należy przez to rozumieć wystandaryzowane programy promocji zdrowia psychicznego, profilaktyki zachowań problemowych i uzależnień o potwierdzonej skuteczności, znajdujące się w bazie programów rekomendowanych KBPN, ORE, EDDRA.
- PIK – należy przez to rozumieć Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Markach;
- MPPDiR – należy przez to rozumieć Marecki Punkt Pomocy Dziecku i Rodzinie w Markach.
- PLU – Poradnia Leczenia Uzależnień.
- ESPAD - Europejski Program Badań Szkolnych nad Używaniem Alkoholów i Narkotyków.

1.1 Podstawa prawna.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Marki na 2021 rok opracowany został w oparciu o przepisy określone w art. 4¹ ust. 1 pkt. 1-7 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277) i w art.10 ust. 1-5, art. 2 ust. 1 pkt. 1-3 ustawy z dnia 25 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz.2050).

Ponadto w realizację zadań zawartych w Programie szczególne zastosowanie mają następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2019 r. poz. 2365 ze zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057)
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 295 ze zm.)
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019r. poz. 1843 ze zm.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1373),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r. poz. 1876),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 –2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1492).

Przy opracowaniu Programu uwzględnione zostały także wskazówki wynikające z Rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na 2021 rok. Wykorzystano również publikację Krajowego Biura ds. Zapobiegania Narkomanii pn. „Zasady tworzenia Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii” oraz diagnozę problemów młodzieży.

2. Diagnoza problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i alkoholu.

Dane dotyczące diagnozy problemów uzależnień w Markach zostały opracowane na podstawie:

- Ogólnopolskich badań dot. spożycia alkoholu.
- Raportu z badań socjologicznych przeprowadzonych w 2017 r. na terenie miasta Marki.
- Diagnoz dostarczonych przez szkoły dla których organem założycielskim jest Gmina Miasto Marki.
- Analizy programów profilaktyczno-wychowawczych na rok szkolny 2019/2020 realizowanych przez szkoły dla których organem założycielskim jest Gmina Miasto Marki.
- Danych sprawozdawczych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Markach.
- Danych sprawozdawczych za 2019 rok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz sprawozdania za I-IX 2020 r.
- Danych sprawozdawczych za 2019 rok Zespołu Interdyscyplinarnego w Markach.
- Danych sprawozdawczych za 2018-2019 rok z Komisariatu Policji w Markach.
- Danych sprawozdawczych za 2019 rok oraz częściowego sprawozdania z działalności PIK za I-VIII 2020r.

2.1 Sytuacja demograficzna

Wskaźnik gęstości zaludnienia w 2018 r. wynosił 1303 osoby na 1 km². Marki są w grupie 5 miast polskich o największym wzroście ludności. Przyrost roczny w ostatnich trzech latach utrzymywał się na poziomie ponad 3% ogólnej liczby mieszkańców, a w samym 2018 roku wyniósł 3,76%. W Markach na koniec 2019 roku mieszkało 33 139 osób, a na dzień 30.09.2020 r. 34.156 osób przy czym dominującą grupą mieszkańców ze względu na płeć były kobiety - 52,34% w 2019 r. i 52,76 % w 2020 r., natomiast mężczyźni stanowili 47,66% w 2019 r. i 47,24% w 2020 r.

2.2 Spożycie alkoholu i stan realizacji zadań

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, dotyczących sprzedaży alkoholu, średnie spożycie czystego alkoholu w litrach na jednego mieszkańca Polski od 2007r. wynosi ponad 9 litrów i od tamtego czasu systematycznie rośnie. W 2018 roku było to 9,55 litra na jednego mieszkańca. W 2018 roku najczęściej spożywanym alkoholem było piwo – 5,53 litrów na jednego mieszkańca, następnie wyroby spirytusowe – 3,3 litra na jednego mieszkańca oraz wino i miód pitny - 0,72 litra na jednego mieszkańca. W 2019 roku było to 9,78 litra na jednego mieszkańca. W 2019 roku najczęściej spożywanym alkoholem było piwo – 5,34 litrów na jednego mieszkańca, następnie wyroby spirytusowe – 3,7 litra na jednego mieszkańca oraz wino i miód pitny -0,72 litra na jednego mieszkańca¹.

Wg PARPA ok. 6,5% Polaków spożywa alkohol ryzykownie, zaś wg badań WHO ponad 2 % populacji spożywa alkohol przez 5 dni w tygodniu. Przyjmując ten wskaźnik można

oszacować, że w Markach liczących 34 156 osób (stan na 30.09.2020 r.), pijących alkohol szkodliwie jest ok. 2220 osób, zaś uzależnionych od alkoholu jest ok. 683 osoby. Z danych PARPA wynika także, że w Polsce 943 tys. dzieci i młodzieży w wieku poniżej 18 r.ż. ma rodziców z problemami wynikającymi z picia. Populacja ta stanowi ok. 13% tej grupy wiekowej.

Tabela 1. Działalność GKRPA w 2019/2020 roku.

Dane za rok	liczba osób, wobec których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu	liczba osób, wobec których wystąpiono w wnioskiem do sądu o zobowiązanie podjęcia leczenia odwykowego	odsetek spraw zakończonych wnioskiem do sądu
2017	25	11	44%
2018	24	23	95,8%
2019	42	19	45,3%
2020	22	8	36,4%

Tabela 2. Działalność PIK w 2019 roku.

Liczba osób oraz udzielonych im porad w punkcie konsultacyjnym w poszczególnych kategoriach klientów;	Osoby z problemem alkoholowym		Dorośli członkowie rodziny z problemem alkoholowym (w tym współuzależnieni i DDA)		Osoby doznające przemocy w rodzinie		Osoby stosujące przemoc w rodzinie	
	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad
<i>Stan na 31.12.2019</i> 340 porad 154	52	196	39	54	53	71	10	19

2.3 Przestępczość pod wpływem alkoholu i narkotyków

W Gminie Miasto Marki w 2018 roku policjanci z Komisariatu Policji w Markach zatrzymali 1 mężczyznę w związku z popełnieniem przestępstwa pod wpływem narkotyków, w kolejnym roku ujawnili również 1 przestępstwo popełnione pod wpływem narkotyków.

Tabela 3. Liczba przestępstw popełnionych pod wpływem alkoholu.

Rok	Liczba mężczyzn	Liczba kobiet	Razem
2017	40	8	48
2018	32	0	32
2019 (stan na 30.09)	32	1	33
Razem			113

Tabela 4. Liczba osób kierujących pojazdami będących pod wpływem alkoholu zatrzymanych w Markach.

Rok	Liczba mężczyzn	Liczba kobiet	Razem
2017	40	8	48
2018	32	0	32

2019 stan na 30.09.2020	63	2	65
Razem			145

2.4 Pomoc społeczna

Nadużywanie alkoholu doprowadza również do zaniedbań, demoralizacji, przestępczości, ubóstwa i stresu. Spośród 581 osób i rodzin korzystających w 2019 roku z pomocy społecznej, w 112 występują problemy alkoholowe.

Tabela 5. Liczba osób korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej

ROK	Osoby objęte wsparciem pracowników pomocy społecznej		
	Ogółem liczba rodzin korzystających z pomocy OPS	W tym liczba rodzin z problemem alkoholowym	W tym liczba rodzin z problemem narkotykowym
2018	667	73	10
2019	686	61	2

2.5 Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W przypadku przemocy wobec osób dorosłych dość częstą okolicznością towarzyszącą aktom przemocy jest alkohol. Aktom przemocy wobec dzieci częściej towarzyszą inne sytuacje kryzysowe w rodzinie. Analiza danych statystycznych, dotyczących naszej gminy, ale także tych ogólnokrajowych jest jednoznaczna- osobami doznającymi przemocy w rodzinie są przede wszystkim kobiety i dzieci, zaś osobami stosującymi przemoc są głównie mężczyźni.

Tabela 6. Liczba procedur „Niebieskie Karty” prowadzonych w latach 2017-2019 przez Zespół Interdyscyplinarny w Markach.

ROK	LICZBA NOWYCH NK	LICZBA NK W PROWADZENIU	LICZBA NK Z OSOBAMI NADUŻYWAJĄCYMI ALKOHOLU
2018	48	76	24
2019	48	75	31
2020	52	82	36

W związku z podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie w 2018r. Zespół Interdyscyplinarny prowadził działania w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” w 76 rodzinach z czego w 24 rodzinach zaobserwowano nadużywanie alkoholu przez ich członków. Natomiast w 2019 r. Zespół Interdyscyplinarny prowadził działania w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” w 75 rodzinach z czego w 31 rodzinach zaobserwowano nadużywanie alkoholu przez ich członków. W 2020 roku Zespół prowadził procedurę „Niebieskie Karty” w 82 rodzinach, z tego w 36 rodzinach występował problem z nadużywaniem alkoholu lub używaniem narkotyków.

2.6 Dostępność napojów alkoholowych.

Z analizy danych sprawozdawczych Ewidencji Działalności Gospodarczej Urzędu Miasta Marki za 2019 rok wynika, że liczba punktów sprzedaży w przeliczeniu na

ok. 100 mieszkańców Marek wynosiła 4,6 punktów, w tym punkty sprzedaży detalicznej w liczbie 58 i placówki gastronomiczne w liczbie 19. W 2020 roku liczba punktów sprzedaży w przeliczeniu na ok. 100 mieszkańców Marek wynosi 3,7 punktu, w tym punkty sprzedaży detalicznej w liczbie 73 i placówki gastronomiczne w liczbie 20. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż alkoholu w mieście Marki wynosi 400. Analogicznie w miastach podobnej wielkości ten limit jest nieco niższy.

Tabela 7. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w wybranych miastach województwa mazowieckiego.

Miasto	sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwo	sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu z wyjątkiem piwa	sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu	Łączna maksymalna liczba zezwoleń w miastach (od największej)
Marki	160	120	120	400
Ząbki	139	129	129	397
Wołomin	130	120	120	370
Żyrardów	125	125	105	355
Ożarów Maz.	110	110	110	330
Mława	100	85	85	270
Góra Kalwaria	110	90	72	272
Sochaczew	75	45	55	175

W mieście Marki wg stanu na dzień 31.10.2020 r.

- Na 160 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwo wydano 78 zezwoleń.
- Na 120 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu z wyjątkiem piwa wydano 70 zezwoleń.
- Na 120 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu wydano 63 zezwolenia

Podsumowując, w mieście Marki nie nastąpiło przekroczenie limitu 400 zezwoleń na sprzedaż alkoholu. Dotychczas wydane zezwolenia w łącznej liczbie 211 stanowią 53% maksymalnej liczby zezwoleń.

2.7 Diagnoza zagrożeń społecznych

W ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Mieście Marki w 2017 roku – przeprowadzona została „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych – Marki 2017” z badaniem używania substancji psychoaktywnych przez uczniów klas V-VII szkół podstawowych oraz skali problemów społecznych w opinii dorosłych mieszkańców.

Celem tych badań była diagnoza zagrożeń społecznych na terenie miasta Marki oraz analiza wybranych problemów:

- występowanie zjawiska używania substancji psychoaktywnych przez uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych, skala tego problemu;
- poziom świadomości dotyczący szkodliwości używania środków psychoaktywnych w środowisku rówieśniczym i ich dostępności;
- skala problemów społecznych w opinii dorosłych mieszkańców i sprzedawców

napojów alkoholowych.

W oparciu o przeprowadzone badania odnoszące się do wypowiedzi uczniów (grupa badawcza 500 uczniów) wyróżniono następujące problemy:

- Picie alkoholu wśród młodych mieszkańców – 16% uczniów szkoły podstawowej deklaruje, że inicjację alkoholową ma już za sobą. Również duża część badanej młodzieży (42% uczniów szkoły podstawowej) była zdania, że picie piwa jest mniej groźne niż napojów wysokoprocentowych. Dodatkowo wśród uczniów szkoły podstawowej są także osoby deklarujące picie bieżące, jak również przyznające się do incydentów upijania się;
- Przyzwolenie dorosłych na picie alkoholu przez nieletnią młodzież i dzieci. Wśród tych, którzy za sobą mają inicjację alkoholową część młodych respondentów zadeklarowała, że po raz pierwszy alkohol piła z rodzicami – 57% uczniów szkoły podstawowej wyraziło taką opinię;
- Powody sięgania po alkohol przez młodzież, a konkretnie chęć dopasowania się do kolegów – aż 72% uczniów podało właśnie taki powód sięgania po alkohol oraz twierdzenie, że alkohol może być sposobem na zapomnienie o problemach w domu czy w szkole (45% uczniów wyraziło taką opinię);
- Eksperymentowanie z innymi substancjami psychoaktywnymi, nie tylko z alkoholem np. 1% respondentów miało już kontakt z narkotykami, a 15% zna w swoim otoczeniu osoby, które używają narkotyków. Bardzo niepokojące są także dane dotyczące środków używanych przez młodych ludzi i popularności wśród nich leków.

Problemy jakie pojawiły się w wypowiedziach dorosłych mieszkańców miasta (grupa badawcza 400 osób):

- Picie alkoholu przez młodzież, alkoholizm i przemoc w rodzinie przy czym mieszkańcy oczekują działań mających na celu ograniczenie problemów alkoholowych (70% wyraziło taką opinię), a jednocześnie 58% dorosłych mieszkańców nie wie jakie działania podejmują lokalne władze, by wyeliminować ten problem;
- Powody sięgania po substancje psychoaktywne typu alkohol jak i narkotyki większość respondentów wybierała dwie odpowiedzi – relaks oraz problemy w domu/pracy;
- Poziom własnej wiedzy na temat narkotyków oceniany jako niewystarczający (43% respondentów udzieliło takiej odpowiedzi);
- Sprzedaż alkoholu na terenie miasta przy zaostrzeniu kontroli sprzedaży z uwagi na to że 2% uczniów szkoły podstawowej zadeklarowało jednak samodzielny zakup alkoholu pomimo twierdzenia samych sprzedawców, że sprawdzają dokument tożsamości.

Czynnikami chroniącymi są:

- Bliskość z rodziną
- Relacje z rodzicami

- Uczestniczenie w wyborach do samorządu uczniowskiego
- Wartości i postawy
- Zajęcia pozalekcyjne
- Osiągnięcia szkolne
- Poziom bezpieczeństwa w szkole
- Relacje z nauczycielami
- Relacja między rówieśnikami z klasy i poza
- Klimat i zadowolenie ze szkoły
- Wiedza na temat szkodliwości zażywania substancji psychoaktywnych
- Udział w programach profilaktycznych

Czynniki ryzyka są:

- Ryzykowne korzystanie z Internetu
- Trudna sytuacja w rodzinie
- Brak umiejętności radzenia sobie ze stresem
- Wzorzec dysfunkcji rodzica (papierosy, alkohol)
- Brak bliskiego przyjaciela
- Objawy depresji spowodowane nadmiernym przeżywanym stresem
- Doświadczenie agresji i przemocy
- Za dużo obowiązków związanych ze szkołą z czego wynika brak motywacji do nauki.

Wyniki ostatniego badania ESPAD zrealizowanego w 383 klasach gimnazjalnych oraz w 431 klasach szkół ponadgimnazjalnych w 2019 roku (IPiN, J. Sierosławski, 2019 r.) znów pokazują, że napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży – w ciągu całego swojego życia piło 80,0% uczniów z młodszej grupy (gimnazjalistów tj. 15-16-latków) i 92,8% uczniów z starszej grupy (uczniowie drugich klas szkół ponadgimnazjalnych – 17-18-latków). Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 46,7% piętnasto-szesnastolatków i 76,1% siedemnasto-osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 11,3% uczniów z młodziej kohorty i 18,8% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 66,7% uczniów młodziej i 43,4% uczniów starszych.

Tabela 6. Wyniki badań Espad 2019 – Tabela 11. Picie napojów alkoholowych (odsetki badanych) - źródło: - IPiN: J. Sierosławski, „Raport z badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r – Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną - ESPAD 2019”

poziom klasy		2007r.	2011r.	2015r.	2019r.
III klasy gimnazjum	Kiedykolwiek w życiu	90,2	87,3	83,8	80,0

	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	78,9	78,3	71,7	67,9
	W czasie 30 dni przed badaniem	57,3	57,6	48,6	46,7
II klasy szkół ponadgimnazjalnych	Kiedykolwiek w życiu	94,8	95,2	95,8	92,8
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	92,0	91,6	92,7	89,0
	W czasie 30 dni przed badaniem	79,5	80,4	82,3	76,1

Mniej powszechnym zachowaniem jest palenie tytoniu. Chociaż raz w życiu paliło 49,9% gimnazjalistów i 65,5% uczniów ze starszej grupy. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło 23,0% uczniów z grupy młodszej i 35,5% ze starszej.

Do szerokiej grupy innych niż alkohol i tytoń substancji psychoaktywnych należą takie substancje legalne jak leki przeciwbólowe i nasenne czy substancje wziewne oraz szeroka gama substancji nielegalnych. Pod pojęciem substancji nielegalnych rozumiemy tu substancje, których produkcja i obrót są czynami zabronionymi przez prawo.

Dane z badania pokazują, że na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia eksperymentowania znajdują się marihuana i haszysz (21,4% wśród gimnazjalistów oraz 37,2% wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych), na drugim leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza (15,1% wśród gimnazjalistów oraz 18,3% wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych), a na trzecim miejscu substancje wziewne (8,6% wśród gimnazjalistów oraz 6,9% wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych). Większość badanych nigdy nie sięgała po substancje nielegalne. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 21,4% młodszych uczniów i 37,0% starszych uczniów. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych wśród uczniów gimnazjów jest amfetamina (4,2%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu – ecstasy (5,1%). W związku z tym przeciwdziałanie pojawianiu się zachowań ryzykownych związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych przez uczniów i wychowanków powinno być realizowane m.in. poprzez:

- kształtowanie u uczniów i wychowanków postaw prospołecznych, w tym przez możliwość udziału w działaniach z zakresu wolontariatu, sprzyjających aktywnemu uczestnictwu uczniów w życiu społecznym,
- realizowanie wśród uczniów i wychowanków oraz ich rodziców lub opiekunów dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych programów zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego,

- współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego, poradnią psychologiczno pedagogiczną, w tym poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, Policją, organizacjami pozarządowymi, w tym organizacjami harcerskimi
- zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów, kształtowanie aktywności i kreatywności.

3. Stan realizacji zadań profilaktycznych

W 2020 roku odbyły się następujące oddziaływania o charakterze profilaktycznym:

- Zajęcia profilaktyczne w oparciu o rekomendowane programy profilaktyczne w ramach Programu „Zima w mieście 2020” – 3 szkoły, realizowało 14 uprawnionych nauczycieli, uczestniczyło 465 uczniów,
- Realizacja kampanii „**Zachowaj Trzeźwy Umysł**” – szkolni koordynatorzy w 7 szkołach prowadzonych przez gminę przy pomocy pakietu materiałów informacyjno-edukacyjnych z kartami pracy i scenariuszami zajęć (także online) zrealizowali program w 87 klasach, w którym uczestniczyło 89 nauczycieli, 1683 uczniów i 633 rodziców, wykorzystano pakiet u materiałów informacyjno-edukacyjnych 2460 sz. (ulotki, karty pracy, plakaty),
- Realizacja kampanii „**Reaguj na przemoc**” – styczeń/luty kolportaż materiałów kampanijnych 1200 sztuk (ulotki, plakaty) w instytucjach zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy na terenie miasta Marki: Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Informacyjno- Konsultacyjny, Pracownicy Socjalni OPS, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Markach, Urząd Miasta Marki, Szkoła Podstawowa Nr 2, Marecki Ośrodek Kultury, Centrum Aktywności Fabryczna, Esculap NZOZ Poradnia Lecenia Uzależnień w Markach.
- Realizacja w 6 szkołach kampanii „**Narkotyki? To mnie nie kręci.**” (1648 sztuk) i „**Dopalacze powiedz stop**” (1200 sztuk), które w oparciu o zakupione pakiety materiałów informacyjno-edukacyjnych wraz ze scenariuszami zajęć realizowały zajęcia profilaktyczne.
- Realizacja rekomendowanych programów profilaktyki uniwersalnej w szkołach podstawowych (klasy IV- VIII):
 „Debata” – 588 uczniów tj. 19 klas V i 11 klas VI
 „Unplugged” - 174 uczniów tj. 7 klas VII
 „Smak życia” - 148 uczniów 7 klas VIII
- Realizacja przez certyfikowanego realizatora rekomendowanego programu profilaktycznego „Przyjaciele Zippiego” w całości (24 spotkania) dla 9 grup w przedszkolach i w pierwszych klasach szkoły podstawowej do maja 2020 r.- uczestniczyło 120 dzieci .
- Realizacja projektu profilaktycznego „Rymcerze – Nie Zmarnuj Swojego Życia” w Zespole Szkół Nr 1 dla 4 klas szkoły średniej, ogółem uczestniczyło 95 uczniów.

- Realizacja kampanii „**Sierpień miesiącem trzeźwości**” – dystrybucja 1000 sztuk. materiałów edukacyjno-profilaktycznych w parafiach na terenie miasta.
- Realizacja **webinariów dla nauczycieli i rodziców** uczniów szkół podstawowych:
  - Hazard i nastolatki – nowe niebezpieczne zjawisko;
  - Gry komputerowe i związane z nimi zagrożenia – fakty i mity;
  - Pornografia w Internecie i związane z nią zagrożenia dla dzieci i młodzieży;
- Dystrybucja materiałów profilaktycznych przekazanych przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej – 500 szt. (Alkohol w organizmie kierowcy – 100 KP, Alkohol a ciąża – 100 Ośrodki zdrowia , Alkohol a funkcjonowanie rodziny, Co chroni dzieci i młodzież przed sięganiem po narkotyki – 250 szkoły, Sygnały ostrzegawcze, narkotyki - placówka wsparcia – 50

W 2020 roku sfinansowano następujące szkolenia:

- a. Refundacja kosztów szkolenia „Studium Terapii Uzależnień i Współuzależnienia” pana Marka Jeziorskiego zatrudnionego w Poradni Leczenia Uzależnień w Markach przy ul. Fabrycznej 1.
  - b. Szkolenie uprawniające nauczycieli do uzyskania certyfikatu realizatora rekomendowanego programu profilaktycznego „Unplugged” - 22 osoby,
  - c. Kurs dla nauczycieli i pedagogów „Cyberprzemoc i cyberuzależnienie. Bezpieczni w sieci. Jak unikać zagrożeń i dobrze korzystać z internetu.” - 2 osoby.
  - d. Szkolenia podnoszące kompetencje z zakresu uzależnień behawioralnych dedykowane dla kadry placówek wsparcia dziennego na terenie Miasta Marki, (grupa do 12 osób) w łącznym wymiarze 12 godzin.
  - e. Szkolenie grona pedagogicznego dla 5 szkół podstawowych na temat nowych zagrożeń związanych z nielegalnymi substancjami psychoaktywnymi, szkolenie online dla grup maksymalnie 20 osobowych, przez 3 godziny.
- 12. Funkcjonowanie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego – w 2019 roku udzielono 340 porad dla 154 osób, zaś 4 osoby w wyniku konsultacji zostały skierowane na leczenie odwykowe.
  - Natomiast w okresie od stycznia do 31 sierpnia 2020 r. udzielono 596 porad dla 159 osób.
  - W zakresie samopomocy na terenie Marek działały dwie grupy Anonimowych Alkoholików:
    - a. Cegielka – działa przy Świątlicy CHATA” przy ulicy Sportowej 3 (przy czym z uwagi na COVID- 19 działalność czasowo zawieszona),
    - b. Dobrego Pasterza – działa przy Parafii Andrzeja Boboli w Strudze.
  - W zapobieganiu podejmowania przez dzieci i młodzież ryzykownych zachowań poprzez zapewnienie fachowej opieki, gmina wspierała funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego:

- a. Świetlica środowiskowa z elementami socjoterapii „CHATA” przy ulicy Sportowej 3, prowadzona przez Stowarzyszenie Razem w przyszłość dla grupy 30 dzieci;
- b. Klub socjoterapeutyczny OTWARTE SERCE przy ulicy Spokojnej 9, prowadzony przez Fundację Otwarte Serce dla grupy 40 dzieci i młodzieży.

3.1 Realizacja celów Programu z 2020 roku i osiągnięte wskaźniki.

- 1) Przeciwdziałanie powstawaniu problemów oraz ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych.
  - 2) kampanie edukacyjne przeprowadzone w szkołach: „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Narkotyki? To mnie nie kręci”, „Dopalacze powiedz stop”.
  - 3) kampanie w środowisku lokalnym: „Reaguj na przemoc” . W trakcie realizacji w/w kampanii rozdyskretowano 4000 sztuk ulotek informujących o działaniu Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego.
  - 4) Dystrybucja 6500 sztuk plakatów i ulotek o tematyce dot. uzależnień i zachowań ryzykownych.
  - 5) Roczna prenumerata czasopism: „Świat problemów” , „Niebiska Linia”, „Terapia”.
  - 6) Finansowanie działalności PIK. W ramach jego działalności udzielono 596 porad osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Wsparciem objęto ogółem 159 osób.
1. **Ograniczanie szkód zdrowotnych i rozwojowych u dzieci z rodzin z problemem alkoholowym lub dotkniętych przemocą w rodzinie.**
- 1) Prowadzenie placówek wsparcia dziennego. Z pomocy realizowanej przez te podmioty skorzystała setka dzieci.
  - 2) 6 szkoleń/webinariów, w których udział wzięło około 100 osób. Były to szkolenia z zakresu diagnozy dziecka z rodziny z problemem alkoholowym lub doświadczającego przemocy w rodzinie
2. **Wzmacnianie czynników chroniących przed zachowaniami ryzykownymi w zakresie zadań określonych w Gminnym Programie.**
- 1) Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej. Realizowane były programy rekomendowane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii tj. „Unglupped”, „Przyjaciele Zippiego”, „Debata”, „Smaki życia”. Łącznie w programach wzięło udział 1091 osób spośród dzieci i młodzieży uczęszczających do mareckich szkół. Z powodu sytuacji epidemicznej część zajęć została przesunięta do późniejszej realizacji.
  - 2) W 2020 roku organizowany był dla dzieci wypoczynek zimowy. Z tej formy wsparcia skorzystało 465 dzieci.

3. **Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób z problemem alkoholowym/narkotykowym lub dotkniętych przemocą w rodzinie.**
  - 1) dofinansowanie do szkolenia dającego uprawnienie do uzyskania certyfikatu terapeuty uzależnień.
  - 2) W ramach Mareckiego punktu pomocy dziecku i rodzinie udzielono pomocy 60 osobom – członkom rodzin borykającym się z problemem uzależnienia i przemocy w rodzinie.
  - 3) Jedna rodzina skorzystała ze wsparcia w ramach programu „Odzyskać dziecko” skierowanego do rodzin, w których z powodu nadużywania alkoholu lub innych środków doszło do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej lub dla rodzin, które są zagrożone odebraniem dziecka.
  - 4) Dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie organizowane były superwizje. Z tej formy profesjonalnego wsparcia skorzystało 13 osób.
  - 5) 20 osób spośród pracowników służb, instytucji i NGO przeszkolono w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jeden z programów dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowany był w środowisku seniorów.
  - 6) W ramach mareckich zasobów na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie działa mieszkanie chronionego, którego prowadzeniem zajmuje się OPS. W 2020 roku z mieszkania chronionego skorzystały 3 osoby.
4. **Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkotykowych oraz ochrony przed przemocą w rodzinie.**
  - 1) W ramach wsparcia kierowanego do organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w 2020 roku udzielono 4 dotacji na łączną sumę 526.140,00 zł.
  - 2) Odbyły się trzy spotkania mające na celu wzajemne wsparcie, wymianę doświadczeń i zwiększenie zintegrowania środowiska osób zajmujących przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocy w rodzinie.
  - 3) Współpracującym NGO przekazano 100 sztuk materiałów edukacyjno-informacyjnych.
  - 4) Przyjęto 20 wniosków o objęcie leczeniem odwykowym,
  - 5) 27 osób uzyskało informację o możliwościach pomocy osobom dotkniętym chorobą alkoholową i ich rodzinom oraz z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
  - 6) z 20 osobami członkowie Komisji przeprowadzili rozmowy motywujące do podjęcia leczenia w związku z nadużywaniem alkoholu,
  - 7) 12 osób nadużywających alkoholu podjęło leczenie bez kierowania sprawy do sądu, po zastosowaniu przez członków Komisji metody krótkiej interwencji,
  - 8) w 8 przypadkach Komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o wydanie postanowienia o obowiązku podjęcia leczenia odwykowego.

4. Cel główny i cele szczegółowe programu

Celem głównym programu jest zapobieganie powstawaniu problemów związanych ze

spożyciem alkoholu i innych środków zmieniających świadomość, minimalizowanie rozmiarów i natężenia problemów już istniejących oraz rozwijanie zasobów niezbędnych do podejmowania działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Cele szczegółowe:

- a. Przeciwdziałanie powstawaniu problemów oraz ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych.
- b. Ograniczanie szkód zdrowotnych i rozwojowych u dzieci z rodzin z problemem alkoholowym lub dotkniętych przemocą w rodzinie.
- c. Wzmacnianie czynników chroniących przed zachowaniami ryzykownymi w zakresie używania alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych.
- d. Zwiększanie dostępności oferty pomocowej dla osób z rodzin z problemem alkoholowym /narkotykowym lub dotkniętych przemocą w rodzinie.
- e. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkotykowych oraz ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. **Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie powstawaniu problemów oraz ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych.**

Planowane działania	Realizatorzy	Wskaźniki
<p>Podejmowanie działań służących edukacji publicznej w zakresie problematyki uzależnień oraz monitorowanie skali problemów uzależnień i przemocy w środowisku lokalnym.</p> <p>W tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - konferencje, seminaria, odczyty, - kampanie edukacyjne dla mieszkańców, - kampanie edukacyjne w placówkach edukacyjnych, oświatowy i placówkach służby zdrowia, - zakup domeny i utworzenie strony internetowej 	<p>Urząd Miasta Marki, OPS, GKRPA, NGO</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj działań edukacyjnych zorganizowanych na terenie Miasta Marki i na szerszą skalę. - liczba osób biorących udział w działaniach edukacyjnych. - liczba i rodzaj opracowanych i rozdyskrebowanych materiałów edukacyjnych i profilaktycznych oraz informacji na stronie internetowej.
<p>Promowanie abstynencji i zdrowego stylu życia, w szczególności poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizację festynów osiedlowych i rodzinnych, - publikacje artykułów informacji prasowych, - publikacje wyników badań i sondaży dotyczących uzależnień. 	<p>OPS, GKRPA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba artykułów i publikacji prasowych, - liczba festynów osiedlowych i rodzinnych, na których realizowano działania edukacyjne
<p>Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych, informacyjnych i profilaktycznych.</p> <p>W tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - literatura fachowa, multimedia, - roczna prenumerata czasopism typu „Świat problemów”, „Niebieska Linia”, „Terapia”, - ulotki, plakaty, gry i gadzety edukacyjne. 	<p>GKRPA, OPS</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zakupionych książek i multimediiów, - liczba i rodzaj zaprenumerowanych pism, - liczba zamówionych ulotek, plakatów, gier i gadżetów edukacyjnych.
<p>Prowadzenie i finansowanie funkcjonowania Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego</p> <p>W tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne, - poradnictwo z zakresu wsparcia rodziny, - poradnictwo z zakresu terapii uzależnień. 	<p>NGO, UMM</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba porad udzielonych osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, - liczba porad udzielonych osobom borykającym się z problemem uzależnienia i współuzależnienia. - liczba osób objętych wsparciem punktu.

Prowadzenie działań edukacyjnych dot. przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców. W tym: - szkolenia i warsztaty dla sprzedawców napojów alkoholowych, - szkolenia i warsztaty w placówkach oświatowych,	OPS, GKRPA, KP.	- liczba i rodzaj przeprowadzonych działań edukacyjnych, - liczba szkoleń w tym online dla sprzedawców alkoholu - liczba uczestników szkoleń i warsztatów
---	-----------------	---

2. Cel szczegółowy: Ograniczanie szkód zdrowotnych i rozwojowych u dzieci z rodzin z problemem alkoholowym lub dotkniętych przemocą w rodzinie.

Planowane działania	Realizatorzy	Wskaźniki
Realizacja zajęć, projektów, programów itp. z pomocą socjoterapeutyczną dla dziecka z rodziny alkoholowej lub dotkniętej przemocą w rodzinie. Wspieranie lub powierzanie prowadzenia placówek wsparcia dziennego np. świetlice, kluby socjoterapeutyczne.	UMM, OPS, NGO	- liczba i rodzaj działań edukacyjnych - liczba odbiorców działań, - liczba placówek wsparcia dziennego
Organizowanie i finansowanie seminariów, szkoleń i warsztatów w zakresie diagnostyki i pomocy dziecku z rodziny z problemem alkoholowym lub z rodziny z borykającej się z przemocą w rodzinie.	OPS, PWD, Szkoły	- liczba szkoleń, - liczba uczestników.
Wspieranie programów ograniczania szkód społecznych i zdrowotnych dla osób uzależnionych	OPS, Realizatorzy programów profilaktycznych.	- liczba realizowanych programów - . - liczba uczestników

3. Cel szczegółowy: Wzmacnianie czynników chroniących przed zachowaniami ryzykownymi w zakresie zadań określonych w Gminnym Programie.

Planowane działania	Realizatorzy	Wskaźniki
Organizowanie i finansowanie seminariów, szkoleń i warsztatów w zakresie profilaktyki. Umożliwianie uzyskania uprawnień do prowadzenia rekomendowanych programów profilaktycznych dla nauczycieli.	OPS, GKRPA, placówki oświatowe	- liczba zorganizowanych szkoleń, - liczba osób uczestniczących w szkoleniach, - liczba nauczycieli, którzy zdobyli uprawnienia do prowadzenia rekomendowanych programów profilaktycznych.

<p>Kontynuacja realizacji programów profilaktyki uniwersalnej w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wdrażanie programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności adresowanych do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, w tym również uwzględniających tematykę związaną z uzależnieniami behawioralnymi, problematyką nowych środków psychoaktywnych tzw. „dopalaczy” oraz problematyką palenia tytoniu, - Poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie programów rozwijających kompetencje wychowawcze i profilaktyczne rodziców i osób pracujących z dziećmi i młodzieżą sprzyjające kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży. 	<p>UMM, OPS, GKRPA, placówki oświatowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba realizowanych programów profilaktycznych; - liczba podmiotów realizujących programy profilaktyczne, - liczba dzieci i młodzieży biorących udział w programach profilaktycznych, - liczba rodziców i opiekunów biorących udział w programach profilaktycznych,
<p>Realizacja programów profilaktyki selektywnej, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poszerzanie i udoskonalanie oferty i wspieranie realizacji programów wczesnej interwencji i profilaktyki selektywnej, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego adresowanych do środowisk zagrożonych, w szczególności dzieci i młodzieży ze środowisk zmarginalizowanych, zagrożonych demoralizacją, wykluczeniem społecznym oraz osób używających środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych w sposób okazjonalny. 	<p>UMM, OPS, GKRPA, placówki oświatowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba realizowanych programów profilaktycznych, - liczba podmiotów realizujących programy profilaktyczne, - liczba dzieci i młodzieży biorących udział w programach profilaktycznych, - liczba rodziców i opiekunów biorących udział w programach profilaktycznych

<p>Realizacja działań minimalizujących występowanie ryzykownych zachowań wśród dzieci, młodzieży oraz dorosłych poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie i wzmacnianie czynników chroniących w ramach realizacji programów rozwoju osobistego i społecznego, - realizację pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych oraz zagospodarowanie czasu wolnego, - organizację wypoczynku letniego i zimowego. 	<p>UMM, OPS, GKRPA, placówki oświatowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób biorących udział w programach, - liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach sportowo-rekreacyjnych, - liczba dzieci i młodzieży korzystających z wypoczynku zimowego, - liczba podmiotów realizujących zadania.
--	--	--

4. **Cel szczegółowy: Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób z problemem alkoholowym/narkotykowym lub dotkniętych przemocą w rodzinie.**

Planowane działania	Realizatorzy	Wskaźniki
<p>Finansowanie szkoleń niezbędnych do uzyskania certyfikatu specjalisty psychoterapii uzależnień i instruktora terapii uzależnień, a także specjalisty przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>	<p>PLU, OPS</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, które podjęły edukację.
<p>Dofinansowanie kształcenia pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu.</p>	<p>OPS</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób uczestniczących w szkoleniach
<p>Realizacja i finansowanie programów dla młodzieży zagrożonej uzależnieniem,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zakup wyposażenia, prowadzenie i finansowanie klubu profilaktyki i wspierania młodzieży. 	<p>OPS</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba programów - liczba osób uczestniczących w programach
<p>Prowadzenie poradnictwa dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem, członków ich rodzin oraz osób doświadczających kryzysu, w tym z powodu zaburzeń psychicznych. Poradnictwo prowadzone w ramach PIK, MPPDiR oraz telefonu zaufania.</p>	<p>OPS, PLU, placówki oświatowe, NGO.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z poradnictwa, - liczba osób korzystających ze wsparcia w ramach telefonu zaufania

Finansowanie terapii rodzinnej, konsultacji i terapii dla osób doznających przemocy, a także terapii w ramach programu „Odzyskać Dziecko” (wparcie dla rodzin, w których z powodu nadużywania alkoholu lub innych środków doszło do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej lub dla rodzin, które są zagrożone odebraniem dziecka).	OPS, MPPDiR	- liczba odbytych sesji terapeutycznych, - liczba osób korzystających z konsultacji i terapii, - liczba rodzin korzystających z programu „Odzyskać Dziecko”
Organizowanie i finansowanie superwizji dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	OPS	- liczba osób biorących udział w superwizji, - liczba godzin zrealizowanych superwizji
Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez: - dofinansowanie programów terapeutycznych dla Osób doznających przemocy w rodzinie, - dofinansowanie programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, - dofinansowanie szkoleń i podnoszenie kwalifikacji osób – przedstawicieli służb, instytucji i NGO zajmujących się przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie, - prowadzenie i finansowanie utrzymania mieszkania chronionego,	OPS, GKRPA,NGO	- liczba osób, które skorzystały ze szkolenia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie - liczba programów korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc - liczba programów terapeutycznych dla doświadczających przemocy - liczba i rodzaj programów realizowanych w środowisku seniorów - liczba osób korzystających z mieszkania chronionego
Przeprowadzenie badań społecznych dotyczących używania alkoholu i narkotyków oraz problematyki przemocy w populacji mieszkańców Marek.	OPS	- liczba przeprowadzonych badań - liczba podmiotów uczestniczących w badaniach

5. Cel szczegółowy: Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz ochrony przed przemocą w rodzinie.

Planowane działania	Realizatorzy	Wskaźniki
Organizowanie spotkań mających na celu wymianę oraz wzmacnianie integracji środowiska zawodowego osób zajmujących się profilaktyką uzależnień i przeciwdziałaniem przemocy.	OPS	- liczba zorganizowanych spotkań

<p>Wsparcie finansowe organizacji pozarządowych w realizacji zadań wynikających z Programu tj. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego, w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie i Program Współpracy z NGO.</p>	<p>UMM, NGO</p>	<p>- liczba i wysokość udzielonych dotacji,</p>
<p>Pozafinansowe wsparcie działań organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem problemowi uzależnień i przemocy w rodzinie oraz udzielanie im rekomendacji, przekazywanie materiałów edukacyjno-informacyjnych, publikacji, książek itp.</p>	<p>UMM, OPS</p>	<p>- liczba wydanych rekomendacji i przekazanych materiałów edukacyjnych, książek i publikacji.</p>
<p>Kierowanie osób uzależnionych do Centrum Integracji Społecznej i finansowanie kosztów jego funkcjonowania</p>	<p>OPS, CIS.</p>	<p>- liczba osób skierowanych do CIS</p>
<p>Obsługa administracyjna i kancelaryjna GKRPA w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ustalanie i wypłata wynagrodzenia członków Komisji za realizację poszczególnych zadań, - sporządzanie postanowień związanych z opiniowaniem wniosków przedsiębiorców ubiegających się o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. - zawieranie i obsługa umów ze specjalistami pracującymi na rzecz GKRPA w tym m.in. za wykonywanie badań oraz wydawanie opinii przez biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia, - szkolenia członków komisji - wyposażenie biura GKRPA - pokrywanie kosztów delegacji członków GKRPA. 	<p>OPS GKRPA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wniosków o objęcie leczeniem odwykowym skierowanych do GKRPA, - liczba osób, które skorzystały z pomocy informacyjnej na temat możliwości przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie, - liczba osób, z którymi członkowie Komisji przeprowadzili rozmowy motywujące do podjęcia leczenia w związku z nadużywaniem alkoholu, - liczba osób nadużywających alkoholu które podjęły leczenie bez kierowania sprawy do sądu, po zastosowaniu przez członków Komisji metody krótkiej interwencji, - liczba osób, wobec których Komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o wydanie postanowienia o obowiązku podjęcia leczenia odwykowego - liczba wizji w terenie przeprowadzonych przez członków komisji - liczba przeprowadzonych szkoleń - liczba członków Komisji którzy objęci byli szkoleniami

5. Okres realizacji i źródła finansowania

Na realizację zadań z Programu zabezpieczono środki z wpływów pochodzących z opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Finansowanie częściowo opiera się także na zasobach własnych organizacji pozarządowych, ubiegających się o dotację z miasta i realizujących zadania zlecone w zakresie Programu. Ponadto, działania mogą być współfinansowane ze środków pozyskanych z innych źródeł zewnętrznych. Finansowanie zadań przewidzianych do realizacji ujęte zostało w budżecie miasta na 2021 rok.

6. Zasady wynagradzania członków GKRPA

Zgodnie z art. 41 ust. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Konieczność ujęcia w Gminnym Programie zasad wynagradzania członków GKRPA nakłada art. 41 ust. 5 ww. ustawy. W związku z powyższym określa się stałe miesięczne wynagrodzenie dla przewodniczącego Komisji w wysokości 12 % przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku, oraz dla Sekretarza Komisji w wysokości 12 % przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku. Ponadto ustala się stawki dla członków GKRPA za wykonywanie czynności:

- 1) za udział w każdym posiedzeniu plenarnym członków GKRPA - 7 % przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku, pomniejszone za czas nieobecności;
- 2) za udział w posiedzeniu problemowo – zadaniowym związanym z przeprowadzeniem jednej czynności motywującej osoby nadużywające alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego – 80 zł brutto;
- 3) za opracowanie i wysłanie wniosku do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego – 70zł brutto;
- 4) za udział w posiedzeniu problemowo - zadaniowym związanym z wypełnieniem formularza Niebieska Karta lub związanym z wykonywaniem zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym za udział w posiedzeniu jednej grupy roboczej powołanej przez Zespół Interdyscyplinarny lub posiedzenia ZI w ramach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 60 zł brutto. Członek GKRPA będący jednocześnie członkiem ZI lub pracownikiem powołanym do prac w ZI z ramienia innego podmiotu, otrzymuje wynagrodzenie, o ile nie świadczy w tym samym czasie pracy u tego podmiotu;
- 5) za przeprowadzenie wizji jednego punktu sprzedaży napojów alkoholowych, w zakresie zgodności jego lokalizacji z zasadami określonymi w uchwałach Rady Miasta Marki –45 zł brutto;
- 6) za przeprowadzenie kontroli jednego punktu sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż

napojów alkoholowych, o ile nie jest to związane z innymi zadaniami członka Komisji realizowanymi w tym samym czasie—60 zł brutto;

- 7) za uczestnictwo w charakterze strony w postępowaniu sądowym związanym z orzeczeniem o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego—45 zł brutto;
- 8) za prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej podczas kampanii społecznych i innych środowiskowych form promocji zdrowia i profilaktyki uzależnień—35zł brutto za jedną godzinę pracy,
- 9) za udział w innych czynnościach nie wymienionych powyżej, związanych z realizacją ustawowych zadań Komisji i zleconych przez Przewodniczącego Komisji —35 zł brutto za jedną godzinę pracy;

Maksymalne miesięczne wynagrodzenie członka GKRPA nie może przekroczyć 40 % minimalnego wynagrodzenia za pracę, obowiązującego w 2021 roku. Podstawą do wypłaty wynagrodzenia Członków GKRPA jest złożenie do kadr OPS Marki:

- 1) oświadczenia zawierającego:
  - a) zestawienie liczby posiedzeń Komisji,
  - b) wykaz wykonanych czynności,
  - c) opis wykonanych zadań i zrealizowanych godzin w ramach innych czynności zleconych przez Przewodniczącego,
- 2) listy obecności członków Gminnej Komisji na posiedzeniach.

7. Realizatorzy Gminnego Programu

a. Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, który koordynuje realizację działań programowych we współpracy z szeregiem podmiotów działających na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii oraz przemocy.

b. GKRPA, powołana na podstawie art. 4¹ ust.3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi do której zadań należy w szczególności:

- inicjowanie zadań własnych miasta Marki w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- motywacja do podjęcia leczenia z osobami dotkniętymi chorobą alkoholową oraz pijącymi szkodliwie;
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia przez Sąd Rejonowy o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
- wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Miasta Marki;
- realizacja programu dla sprzedawców napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- realizacja zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy

w rodzinie tj. prowadzenie procedury Niebieskie Karty współpraca i uczestnictwo w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych;

8. Monitoring i ocena Programu

Ustala się zasady monitorowania zjawisk w zakresie problematyki uzależnień i przemocy w szczególności polegające na :

- przeprowadzaniu cyklicznie (co 2 lata) badań – diagnozy, dotyczących skali problemu uzależnień na terenie miasta oraz zagrożeń w środowisku szkolnym;
- ewaluacji realizowanych programów profilaktycznych i terapeutycznych;
- raportach i analizach sprawozdań z realizacji zadania.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania w tym zakresie działalności organizacji społecznych i zakładów pracy.

W art. 4¹ ust. 1 ww. ustawy wyszczególniono zadania własne, jakie powinna realizować gmina w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, natomiast art. 41 ust. 2 ustawy wskazuje, że realizacja ww. zadań jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy.

Z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym wynika, że do wyłącznej właściwości rady gminy należy podejmowanie uchwał w sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady gminy.

W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Marki na 2021 rok jest zasadne.